

В петък на 14-ти декември, 2018 г. МЕДЕЛ – *Европейски магистрати за демокрация и свобода (Magistrats Européens pour la Démocratie et les Libertés)* изпрати писмо до г-н Жан Клод Юнкер (Председател на Европейската комисия) и до г-жа Вера Йоурова (Европейски комисар за правосъдието, потребителите и равенството между половете), относно наскоро публикуваните Доклади по Механизма за сътрудничество и проверка за България и Румъния.

В това писмо МЕДЕЛ дава гласност на сериозните опасения, които има относно заключенията, изнесени в тези Доклади, които според организацията не отразяват реалностите в двете държави.

В писмото се изтъкват опасения по отношение на:

- липсата на споменаване на намесата на румънските тайни служби в съдебната система;
- независимостта на съдебната власт, главно по отношение на преобладаващия брой назначени от парламента членове в Съдийската колегия на българския Висш съдебен съвет;
- постоянният натиск върху председателя на Върховния касационен съд на България (както чрез медиите, така и от други институции), заплашващ не само кариерата му, но и живота и физическата му неприкосновеност;
- липсата на каквато и да е реформа на Прокуратурата в България, която е останала на практика непроменена по същество, запазвайки своята структура по съветски модел, въпреки критиките, отправяни както от вътрешни, така и от чуждестранни експерти;
- Създаването на нова Агенция за борба с корупцията в България, включваща, наред с други и звено, което досега е било част от Държавна агенция „Национална сигурност“, което има правомощията да подпомага прокурорите в разследването на заподозрени в корупция от висок обществен интерес и широки правомощия да използва специални разузнавателни средства, която въпреки, че има такава голяма сила, има политически назначено ръководство и няма изрични правила за контрол над нея.

В писмото МЕДЕЛ приканва Европейската комисия да:

- вземе под внимание всички факти и спешно да изиска от компетентните румънски и български власти допълнителна информация и разяснения по посочените проблеми;

- спешно да обърне специално внимание на ситуацията, в която се намира съдия Лозан Панов, председател на Върховния касационен съд в България;

До

Г-н Жан-Клод Юнкер

Председател на Европейската комисия

Г-жа Вера Йоурова

Европейски комисар за правосъдието, потребителите и равенството между половете

14-ти декември 2018 г.

Ваши превъзходителства,

След публикуването на докладите по Механизма за сътрудничество и проверка (МСП) за България и Румъния, МЕДЕЛ – *Европейски магистрати за демокрация и свободи (Magistrats Européens pour la Démocratie et les Libertés)* намира за необходимо да изкаже сериозна загриженост относно заключенията, изразени в тези доклади, тъй като според нас и нашите членове, тези заключения изглеждат далеч от реалностите и в двете държави.

Смисълът на тези доклади и тяхната сила бил следвало да се състоят най-вече в техния технически характер и тяхната обективност, в годността им да отразяват действителните факти и да изразяват, когато това е необходимо, заключения, достигнати след съобразяване на различни гледни точки по чувствителни теми, стриктно обосновани с правни, фактически и непартийно обвързани аргументи.

За съжаление, обаче, считаме, че най-скорошните доклади по МСП не успяват да предложат обективен анализ и да дадат валидни препоръки, за да окажат действителна подкрепа на двете страни за напредъка на техните съдебни системи.

По отношение на Румъния, МЕДЕЛ нееднократно е коментирал въпроса с намесата на разузнавателните служби в наказателните разследвания и в съдилищата, като ясно е подчертал, че това подкопава принципа на правовата държава. Този проблем е разгледан не само в становището ни, прието на 25-ти май (и изпратено до Европейската комисия), но е и повдигнат директно пред Генерална дирекция „Правосъдие и потребители“ на среща, проведена през същия месец.

За съжаление, очевидно повърхностното отразяване на този Доклад по МСП, пренебрегва сериозните последици върху независимостта на съда и правото на справедлив процес, които нанася тази реалност. Намираме, че надеждността на Доклада е в голяма степен засегната, при положение че при прочита му излиза, че изказванията на политици и журналисти изглежда засягат в по-голяма степен независимостта на съда от скритото въздействие на тайните служби.

По отношение на България, намираме за изненадващо, че Европейската комисия наблюдава „стабилен напредък“ и обявява три от препоръките за „условно затворени“: независимост на съдебната система, правна рамка и организирана престъпност.

В разговорите си с експертите от Европейската комисия, Съюзът на съдиите в България (член на МЕДЕЛ) е отбелязвал сериозните недостатъци в съдебната система, тежкия и постоянен натиск върху съдии, най-вече върху председателя на Върховния касационен съд и несъответствието в правомощията между съдии и прокурори в страна, в която прокурорите продължават да са организирани в система, следваща така наречения „Съветски модел Прокуратура“.

Всички тези наблюдения и опасения, подкрепени с конкретни примери са игнорирани от експертите на Европейската комисия.

Ето някои от най-сериозните наблюдения и опасения:

1. Опасения относно независимостта на съдебната власт

В свое становище № 1/2001 Консултативният съвет на европейските съдии (професионална и независима организация на Съвета на Европа) посочва стандартите за независимост на съдебната власт. В тях КСЕС отправя препоръка, според която всяко решение, засягащо подбора, назначаването, кариерното развитие или освобождаването от длъжностна съдиите, изисква намесата на орган, независим от изпълнителната и законодателната власт, в чийто състав най-малко половината от членовете са съдии, избрани от техните колеги, чрез методи, гарантиращи широка представителност на съдебната власт.

Този най-висок стандарт е също посочен и в Препоръка № R (94) 12 на ООН за независимостта, ефективността и ролята на съдиите, както и в редица решения на Венецианската комисия.

Въпреки конституционната реформа от 2015 г., членовете на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет на България, които са избрани от съдии, нямат мнозинство пред тези,

излъчени от Народното събрание. По този начин подборът, назначаването, кариерното развитие или освобождаването от длъжност на всеки съдия в България остава политически обвързано.

Венецианската комисия към Съвета на Европа публикува становище на 9-ти октомври 2017 г., в което разглежда необходимостта от по-нататъшни реформи в България, с които да се гарантира независимостта на съдилищата¹. Тези препоръки все още не са изпълнени. Същото важи и за препоръките, отправени от Консултативния съвет на европейските съдии², Европейската съдийска асоциация³ и МЕДЕЛ⁴. На практика препоръките са напълно пренебрегнати от сегашното политическо статукво.

2 . Постоянният натиск, упражняван по отношение на председателя на Върховния касационен съд

Председателят на Върховния касационен съд, съдия Лозан Панов е обект на систематичен тормоз, както чрез медии, така и от различни институции, включително и такива, принадлежащи към самата съдебна система. Ситуацията в такава степен е ескалирала, че животът и физическата му неприкосновеност са били застрашавани – болтовете на задната гума на служебния му автомобил са намерени разхлабени, а маскирани мъже са го „поздравявали“ на входа на Висшия съдебен съвет с прясно отрязани агнешки глави – **заплаха, използвана от сицилианската мафия през 70-те години**. И в двата случая полицията не е извършила сериозно разследване.

Това са само малка част от заплахите и натиска, на които е подложен председателят на Върховния касационен съд на България, страна, която в Доклада по МСП е похвалена от Европейската комисия за добрите резултати в борбата с организираната престъпност.

Скорошен пример за натиска, на който е подложен председателят на Върховния касационен съд, е опитът на 10 от членовете на Висшия съдебен съвет да изискат „обяснения“ от него по отношение на реч, която той изнесе на конференция, организирана от МЕДЕЛ и Съюза на съдиите в България на 16-ти ноември тази година. Писмото изпратено от същите тези 10 членове на Висшия съдебен съвет съдържа завоалирани обвинения за „политическо говорене“, което провокира опасения сред съдийската

¹ [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2017\)018-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2017)018-e)

² <https://rm.coe.int/opinion-of-the-ccje-bureau-following-the-request-of-the-bulgarian-judg/16807630af>

³ <https://www.iaj-uim.org/iuw/wp-content/uploads/2017/11/RESOLUTION-on-BULGARIA-12-NOVEMBER-2017.pdf>

⁴ <https://medelnet.eu/index.php/news/europe/399-medel-communique-on-the-proposed-amendments-to-the-judiciary-act-of-bulgaria>

общност, че тези обвинения ще бъдат използвани като мотив за отстраняването на съдия Лозан Панов от поста.

3. Липсата на реформа на Прокуратурата

По време на комунистическия режим Прокуратурата представлява въоръжената ръка на закона, подчинена на властта, винаги готова „законно“ да отстрани или заглуши противниците на режима.

След смяната на комунистическия режим в България Прокуратурата остава по същество непроменена, запазвайки своята структура по съветски модел, въпреки критиките, отправяни както от вътрешни, така и от чуждестранни експерти. Главният прокурор си остава изключително важен властови фактор, без отговорност, точно какъвто е бил и по време на комунизма.

Тази система оцелява и по време на наблюдението, осъществявано от страна Европейската комисия и е на път да бъде легитимирана напълно, посредством последния ѝ доклад.

МЕДЕЛ счита това за провокативно, неприемливо и напълно противоречащо на най-скорошните препоръки, отправени от Венецианската комисия⁵.

В допълнение, през 2009 г. ЕСПЧ критикува структурата на прокуратурата в решението си по делото „Колеви срещу България“, като сочи следното:

"Тази ситуация очевидно е била резултат от комбинация от фактори, включително и от невъзможността да бъдат повдигнати обвинения срещу Главния прокурор, авторитарния стил на г-н Ф. като Главен прокурор, очевидно противозаконните методи на работа, до които той прибегнал, и също на институционални недостатъци. По-специално, изключителното право на прокурора да повдига обвинения срещу закононарушители, в съчетание с пълния контрол на Главния прокурор над всяко решение, издавано от прокурор или следовател, както и факта, че Главният прокурор може да бъде отстранен от длъжност само с решение на Висшия съдебен съвет, някои

⁵ [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2017\)018-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2017)018-e) : "Накратко, в сегашната българска система има слаб механизъм за отчетност на Главния прокурор, който по същество има имунитет срещу наказателно преследване и е практически несменяем чрез обвинение за друго неправомерно поведение. Това е само по себе си проблематично, а в системата управление на съдебната власт нарушава баланса между властите, тъй като силният главен прокурор е член по право на Висшия съдебен съвет, като в същото време е йерархически висшестоящ поне спрямо пет от членовете /на ВСС/".

от чиито членове са му подчинени, е такъв институционален режим, който многократно е бил критикуван ... "

Въпреки заключенията на този авторитетен международен съд, институционалната структура на Прокуратурата си остава непроменена.

Абсолютната власт на главния прокурор в България е критикувана от председателя на Върховния касационен съд, което доведе до сериозни последици за него, както вече посочихме.

"Горко му на всеки, който се противопостави на недосегаемостта на Главния прокурор", коментира председателят на Върховния касационен съд пред медиите. Той допълва и че към момента в България не действа механизъм за контрол над нарушенията на Главния прокурор⁶.

4. Създаване на нова Антикорупционна агенция

През януари 2018 г. България прие ново антикорупционно законодателство, приветствано от Европейската комисия: *„най-значителната стъпка беше приемането на реформата на общата рамка за борба с корупцията през януари 2018 г.“*

Беше създадена нова антикорупционна агенция. Като част от своята структура, новата агенция включва в себе си и звено, което досега е било част Държавна агенция „Национална сигурност“, което има правомощията да подпомага прокурорите в разследването на заподозрени в корупция от висок обществен интерес. Независимо, че самата агенция няма компетентност да разследва престъпления, агенцията има широки правомощия да подслушва и да извършва наблюдения. Това е агенцията, която е натоварена с отговорността по конфискация на незаконно придобито имущество в България.

Докладът по МСП не демонстрира безпокойство от факта, че една агенция, която има толкова голяма сила – от специфичните задачи на разузнавателните служби, използването на специални разузнавателни средства до конфискациите, има политически назначавано ръководство. Също така, се налага да отбележим, че няма правила, които да уреждат контрола над тази агенция.

⁶<https://verfassungsblog.de/the-disheartening-speech-by-the-president-of-bulgarias-supreme-court-which-nobody-in-brussels-noticed/>

Дълбоко обезпокоително е обстоятелството, че тази комисия започна действия по призоваването на председателя на Върховния касационен съд. Съдийското съсловие е обезпокоено, че това може да бъде използвано като повод от страна на прокуратурата за започване на разследване, което в последствие може да доведе до отстраняването от длъжност на съдия Панов като председател на Върховния касационен съд.

Председателят на Върховния касационен съд отказа да се яви пред Антикоруptionната комисия, като отбеляза че подхода за призоваването му нарушава разделението на властите и същността на принципа на върховенството на правото⁷.

Освен това, експертният анализ на новото законодателство показва, че новият закон е в сериозно противоречие с европейското законодателство и по-точно Директива 2014/42/ЕС на Европейския парламент и съвета по отношение на принципите, заложи в него, свързани с конфискацията на незаконно придобитото имущество. Изземването на имущество без влязла в сила присъда е абсолютно изключение и е приложимо единствено и само, в случай че обвиняемият се укрива от процеса; Директивата не позволява конфискуването на имущество, което не е пряко придобито от престъпна дейност; Директивата не позволява конфискацията на имущество придобито от обвиняемия чрез сделка с добросъвестни трети лица. Българският закон съдържа разпоредби, които са в противоречие с така заложените в Директивата принципи.

Междувременно, когато съдия от Софийския градски съд реши да спре дело за конфискация, за да отправи преюдициално запитване до Съда на ЕС, Председателят на Антикоруptionната комисия публично обвини съдията в некомпетентност и недобросъвестност. Председателят на Антикоруptionната комисия направи публично предположение, че съдията-докладчик лъже и допитването до Съда на ЕС ще има сериозни последствия за България.

Това изказване е последвано от редица изключително обидни публикации в медиите. Съответните публикации обвиняват съдията, че е силно зависим от престъпници и призовават към реформа по полски модел.

При тази фактическа обстановка Съдийската колегия към Висшият съдебен съвет отказва да защити съдията.

Нито едно от тези съществени обстоятелства не присъства в Доклада по МСП, което повдига сериозни опасения за неговата обективност и информираността на авторите му, относно реалната ситуация в България.

⁷ <http://www.bta.bg/en/c/DF/id/1904376>

Механизмът за сътрудничество и проверка беше създаден като инструмент, който да помогне България и Румъния да зачитат напълно критериите от Копенхаген в изграждането на съвременна и наистина независима съдебна система.

Като пазител на Договорите, Европейската комисия има основно правомощие да оценява напредъка и да съблюдава тези критерии, поради което докладите по МСП играят съществена роля в подпомагането на двете държави да постигнат тази цел.

Последно представените доклади по МСП обаче не са крачки в тази посока, тъй като дават противоречиви сигнали, които могат да бъдат интерпретирани погрешно и да бъдат прочетени по много опасен начин, което ще доведе до подкопаване на румънската и българската съдебни системи.

По всички гореизброени причини, МЕДЕЛ призовава Европейската комисия към следното:

- да вземе под внимание всички гореизброени факти, като спешно изиска допълнителна информация и пояснения от компетентните румънски и български власти;
- спешно да обърне специално внимание на ситуацията, в която съдия Лозан Панов, председател на Върховния касационен съд се намира, с оглед на идващия от различни посоки натиск, на който той е подложен.

MEDEL остава на Ваше разположение за всякакви допълнителни пояснения или информация, които бихте сметнали за необходими.

С уважение,

Филипе Маркес,

Президент на МЕДЕЛ, регистрирана в Регистъра на прозрачност на ЕК, № 981119221130-18